

ծածուխն : Նշանաւոր է այս կերպատներու սովորութիւնը , դժուարամաշու-
թիւնը եւ անխարդախութիւնը :

Չախ-ձորը թաղը քաղաքիս բոլոր թաղերուն առաջինն է թէ բազմա-
մարդութեան եւ թէ ընդարձակութեան կողմանէ : 400-ի չափ տուն կայ , 90-ը
բողոքականաց : Ոմանք կ'անուանեն՝ Չաղացքի-ձոր՝ ձորերու մէջ քանի մը
ջաղացք շինուած լինելուն պատճառաւ : Թաղս շինուած է բարձր լեռանց վրայ
եւ ունի քանի մը մասնաւոր թաղեր , տաներն ընդհանրապէս շինուած են
բարձր դիրքով , դրեթէ չկայ տափարակ վայր , ամէն տուն ընդարձակ պարտէզ
ունի պտղատու ծառերով , դռնդռն ծաղիկներով եւ կարկաչահոս առուակ-
ներով : Ունի մաքուր օդ եւ առատ ու քաղցրահամ ջուր : Հայոց եկեղեցին կը
կոչուի Ս . Յակոբ :

Վեներաբ. Ս . Ղազար , 1900 , պրակ Ա . :

Հ . Ս . ԷՓՐԻԿԵԱՆ

Բ . — ԿԻՒՐԻՒՆ ԿԱՄ ԿԻՒՐԻՒՆ

Ունի աւան ընդ իշխանութեամբ Չափար Օղլուին , կառուցեալ առ ստո-
բոտով լերին , անցանէ եւ առու ընդ մէջ նորա : Բնակիչքն տաճիկք , իսկ յաղ-
դէս Հայոց են իբրեւ 400 կամ 500 տունք ըստ մեծի մասին պարապեալք ի վա-
ճառակոնութեան մանաւանդ վշոյ եւ կտուռոյ , զորս բերեալ ի Դրապղունոյ ,
եւ ի Կիւրին մաքրեալ եւ թափեալ սպիտակացուցանեն , եւ առաքեն յԱտանա
եւ ի շրջակայ երկիրս : Գլխարկ նոցա սրանկիւն երկայն , այն է քիւլաի . խօսք
նոցա եւ լնգու տարրեր յայլ քայրքառոյ հայոց եւ անսովոր մանաւանդ ըստ
հնչման . բայց ընթերցասէր են յոյժ եւ հետամուտ յուսանել : Ունին ի քաղաքի
եկեղեցի . եւ արտաքոյ քաղաքին մօտ ի Գանկալ մենաստան մեծաչէն , զոր
յաւուրց անաթ Սրբոյ Լուսաւորչին ասեն հիմնեալ : Ի սահմանս Կիւրինոյ լինի
խնձոր մեծ եւ քաղցրահաշակ , ուստի սիրի ի վանաղան կողմանս :

Հ . ՂՈՒԿԱՍ ՎՐԳ . ԻՆՃԻՃԵԱՆ

Վեներաբ. 1806 , «Աշխարհագրութիւն չորից մասանց աշխարհի»

Գ . — «ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ Ի ԲԱԲԵԼՈՆ ԸՆԴ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»

Ժամ մ'ալ յառաջ երթալով կը մտնես Մանճըլըք ըսուած հայաբնակ
Գիւղը 50 տունով , որ ունի 200 բնակիչ , ամէնն ալ երկրագործ , դինավարժ եւ
քաջասիրտ , բայց անկիրթ . մէկ վանք մը Ս . Թորոս անուն՝ ուր կը նստի վի-
ճակին առաջնորդը . զպրոցն ու եկեղեցին ալ վանքին մէջ են : Գիւղին դիրքը
լեռնային է , օդը բարեխառն , հիւսիսային արեւելեան հովերը կը փչեն :

Այս գիւղէն 9 ժամու չափ հեռի ապառաժուտ ու լեռնային ճամբաներէ
յառաջ երթալով կը հասնիս Կիւրին գիւղաքաղաքն , որ Սվաղի նահանգին
կցորդ է եւ ունի 20 գիւղ , որոնց բնակիչները տաճիկ են եւ երկրագործ :

Կիւրին գիւղաքաղաքն ունի 2000-ի չափ տուն , որոնց 1250-ը ուղղափառ
Հայ , 90-ը հռոմէական եւ 10-ը բողոքական Հայոց է եւ 650 ալ տաճկաց :
Բնակիչներն ընդհանրապէս աղքատիկ են՝ բայց հիւրասէր . 4 եկեղեցի Հայոց ,